

УДК 94(477)

Тетяна Сапельняк

УЛИЧІ-ЛЮТИЧІ – «СКАЖЕНІ ВОВКИ» РУСЬКИХ ЛІТОПИСІВ

Жодне з племінних імен “Повести временных лет” не знає такого розмаїття варіантів написання як ім’я уличів. На сторінках літописів уличі виступають під іменами: улучі, улутичі, улучичі, улутьчі, лутичі, лютичі, глутичі, глутичі, луцаці, уличі, улиці, ульці, ульчі, угличі, угличі, углеці. Відомий також варіант “суличі” у Радзивілівському літописі в описі епізоду 885 р. Однак, М. Грушевський переконливо довів, що це – лише описка переписувача, що додав зайву букву “с” [5, с. 231]. Робилися численні спроби знайти початкову і єдину форму цього імені. На таку претендували насамперед два варіанти: “угличі” і “уличі” (“ульці”). Відзначалися, відповідно, і дві лінії зміни початкових форм. Одна – від “угла” (угличі, угличі, углеці), інша – від “ула” або “улуччя”, тобто „луки”.

Давність першого варіанта обґрунтовувалась дослідниками “більш ясною” етимологією від „угла”, а також згадуванням її у фрагменті про переселення уличів із Нижнього Дніпра в межиріччя Південного Бугу та Дністра. Така давність підтверджувалась і тим, що ця звітка міститься у Початковому зводі. При цьому вона відсутня у більш пізніх Лаврентіївському та Іпатіївському літописах. Навпаки, критики цієї точки зору виходили з того, що епізод 940 р. про Пересічень вміщений в основному тільки в пізніших літописах, які під час згадування про уличів не містять назви “угличі”. Ранній Лаврентіївський та Іпатіївський літописи цього варіанта не містять взагалі.

Первинність першого варіанта не одержала визнання. Один лише О. Трубачов припускав, що своє ім’я уличі одержали від Дніпровського “угла” [17, с. 187]. Утім, те, що форма “угличі” походить від якогось “угла”, власне ніхто з дослідників ніколи не ставив під сумнів. Інша справа, чи є ця форма початковою. Походження цієї назви від “угла” припускає безумовно слов’янську основу. Тим часом, Г. Хабургаєв досить обґрунтовано доводить, що назва “угличі” ніяк не могла б зберігатися як така в слов’янському середовищі. “Якби мова йшла про збереження давньої племінної назви слов’яномовних жителів “угла”, то воно або продовжувало б функціонувати як “безсуфіксне” (порівн.: северъ), або було б закріплене за постійною областю їхнього проживання, а самі вони до літописного часу одержали б найменування “угляни” (як древляни або поляни)” [21, с. 198-199]. Це значить, що назва “угличі” є пізнішою “природною” етимологізацією руських літописців, що намагаються осмислити “незрозуміле” етнічне найменування засобами “народної етимології”.

Форми, подібні з варіантом “угличі”, також близькі між собою і майже не відрізняються одна від одної. У той же час назви, пов’язані з формою “уличі” (“ульці”), носять ненормований характер (звідси така кількість

варіантів). Це вказує на більш ранній час виникнення цієї форми. Ніякою етимологізацією не можна пояснити походження назв другого варіанта від назви “угличі”. До того ж, етимологізованою назвою “угличі” могли називатися не всі улличі, а тільки якась їхня частина, що дійсно мешкала на якомусь “вуглі”.

У свій час Н. Ламбін доводив, що початковою формою була назва “ульці”, а вже від неї походять всі інші назви другого варіанта [12, I, с. 55]. Це не викликало заперечень у його колег. Тому лінгвістична тотожність назв “ульці” та “ульчі”, а звідси – “уличі”, стала загально визнаною.

Можна помітити, що прагнення знайти лише одну первинну, початкову форму, від якої б походили всі інші назви, виявилось не виправданим. Таких форм взагалі могло бути декілька, і кожна з них могла визначати всі подальші зміни назв цих племен.

Так, в етнічній номенклатурі західнослов'янського світу з усіх численних назв виділяються два близьких улличам етноніма – “лутичі” (“лютичі”) і “ульці”. Мова йде про спілку слов'янських племен – черезпенян, хижан, доленчан, ратарів, а також гаволян (або стодоран), що відокремилися від них у IX ст. Ця спілка добре відома дослідникам – історикам і лінгвістам. Вона розташовувалась у VIII–XII ст. між Одрою, Ельбою, устям Хафеля і Балтійським морем і мала загальну племінну назву “лутичі” (liutici, lutici) або “вільці” (wilzi, wiltzi, wilti, uuiltze, vuilci). У писемних джерелах ця спілка племен відома також і під ім'ям “велети” (velti, veleti, veletabi) [2, с. 38, 248; 13, с. 114-116; 16, II, с. 471-472].

Отже, у численних варіантах назв племені улличів, що зустрічаються в давньоруських літописах, відомі цілком тотожні імена “лутичі” (“лютичі”) і “ульці” (російська транскрипція “ульцы” близька латинської “uiltze”, “wilzi”, “wiltzi”, “wilti”, “vuilci”) із назвою одного з об'єднань слов'янських одерсько-прибалтійських племен. У цьому зв'язку було б продуктивним з'ясувати, наскільки рано стали вживатися саме ці форми – “ульці” і “лутичі” у давньоруському літописі.

Так, форма “ульці” і найбільш близькі їй форми “уличі” (“ульчі”) вважається більш давньою, оскільки вони зустрічаються в ранніх Лаврентіївському й Іпатіївському літописах. Що стосується “лутичів”, то ще М. Карамзін і А. Шльоцер вважали його одним з первинних, основних варіантів. Під цим ім'ям і фігурували улличі в їхніх власних дослідженнях. Навпаки, П. Шафарик припускав, що “лутичі” у деяких епізодах у руських літописах – це переключене написання назви “уличі”. Або ж тоді на Русі жили “свої” лютічі, що були відмінні від своїх одерських “тезок” [22, II, 1, с. 208, 225-227].

Пізніше, в другій половині XIX ст., коли були введені в науковий обіг Лаврентіївський та Іпатіївський літописи з варіантом “уличі”, назву “лутичі” у літописах стали вважати просто помилкою переписувача. Проте близькість і відповідність племінних назв “ульці” (“уличі”) і “вільці” із назвами руських і поморських лутичів цілком очевидна.

Тому треба з'ясувати, коли з'явилася і форма “лутичі” у руських літописах. Частіше за все вона зустрічається у вступних частинах пізніших літописів – Воскресенського, Софійського I-го, Никонівського, Троїцького тощо. Якщо припустити, що початковою могла бути тільки одна форма “ульці”-“уличі”, що зустрічається в більш ранніх літописах, то вона й є найдавнішою. У такому випадку форму “лутичі” слід вважати більш пізньою, оскільки вона згадується в пізніших літописах.

Тим часом, у тих же пізніших літописах сюжети, пов'язані з уличами, первинно містяться й у Початковому Зводі 1093 р. А це значить, що форма “лутичі” є настільки ж давньою, як і достовірною. У деяких списках Іпатіївського літопису початково слово “оуличі” було виправлено на “лутичі”. “У цьому слові “оу” закреслено, а над “л” іншим почерком надписане “т” під дугою, а “и” перероблено в “у” [15, II, с. 9-10]. Той факт, що в ранньому літописі форма “лутичі” не просто присутня, а присутня у підправленому вигляді після виправлення “оуличі”, свідчить на користь давності й реальності називання літописцями руських уличів “лутичами”.

У такому випадку, не виключено, що початкових форм назви було дві – “лутичі” і “ульці”. А такі назви, як улутичі, улучичі, улутьчі носять сліди впливу обох первинних форм.

Таким чином, можна вважати, що уличі ПВЛ – зовсім не самотні в слов'янському світі. Навпаки, існують певні засади стверджувати, що вони мають за межами Східної Європи найближчих однойменних “родичів” подібно полянам, древлянам, дреговичам, жителям півночі, словенам, хорватам і дулібам.

Справді, ПВЛ двічі називає ім'я лутичів. Перший раз – при переліченні словенських племен, що прийшли “на Віслу”. Другий раз вони вказуються в четвертому переліку східноєвропейських слов'янських племен, коли вони згадуються разом із тиверцями. У такому випадку, на нашу думку, літописну фразу “...ляхове друзії лутичі” [14, I, 11, с. 207] треба розуміти не як “..інші ляхи – лутичі...” (як це пропонував Д. Лихачов), а як “...ляхи – інші лутичі...”.

Зауважимо, що слово “друзії” (тобто “інші”) літописець вживає тільки стосовно тих племен, що мають двійників-тезок у слов'янському світі. Такі племена – древляни, дреговичі, жителі півночі, а також лутичі. До самотніх в слов'янській етнічній номенклатурі племен застосовується слово “інії” (тобто “інші”). Це, наприклад, мазовшани, поморяни, полочани. Стає очевидним, що літописець міг вживати слово “друзії” зовсім не у значенні “інші”, а власне в значенні “другі”. Саме так і розуміється це слово в більшості слов'янських мов.

Сказане означає безсумнівну кровність уличів дунайських і лутичів поморських. На нашу думку, все сказане відкриває нові можливості для з'ясування походження уличів ПВЛ і передісторії їхньої появи на сторінках руського літопису.

Повернемося до розгляду версій походження етноніма “уличі”. Цих версій чимало. Назва “угличі” походить від “угла”; терміни “улучі” і схожі з

ними походять від “улучья” – річкової або морської луки; етнонім “ульці” походить від “ула” (як великий пустельний рівнинний простір); слово “уличі” може походити також від іншого розуміння “ула” (“скупчення”), тобто “уличі” – “багаточисленний народ”. Існує і думка про походження терміна “уличі” від “вулика” (тобто заняття бджільництвом). Усі ці версії побудовані за принципом традиційного етимологічного аналізу назв, вірніше, їх кореневої, твірної частини.

Г. Хабургаєв показав, що основне значення численних у літописі утворень із суфіксом “-ич-и” – це надійна вказівка на приналежність до певного роду (“роду-племені”). У свідомості літописця такий суфікс одержує “генеалогічний” характер і зводиться до легендарних зачинателів родів. У той же час літописці користувалися термінами з цим суфіксом для найменування староруських діалектно-етнографічних груп, неслов’янське походження яких відбивалося, зокрема, у твірній основі (і в самоназві) того імені, під яким вони були відомі слов’яномовним сусідам [21, с.191-194, 199].

Можливо тому первинна неясність кореневої частини імені уличів і призвела до численності форм цієї назви в різноманітних літописах. Вони відбили спроби літописців осмислити незрозуміле етнічне найменування в дусі “природної”, або так званої “народної етимології”, зберігаючи незмінно суфікс “-ич-и”.

Не виключено, що розглянуті нами моделі походження різноманітних варіантів назви “уличі” (“угличі” від “угла”; “улучи” від “луки”; “уличі” від “ула” – “множина” тощо), дійсно відбивали погляди літописців на походження імені цього племені. Тому спробуємо простежити процес зміни варіантів цих назв і, відповідно, хронологічну черговість етимологій.

Для з’ясування етимології первинних, найбільш ранніх форм назви уличів – “лутичі” і “ульці” руські літописці не дають ніякої інформації. Однак, повідомлення їх “західних колег” про одерсько-прибалтійських лутичів – вільців, дозволяють установити співвідношення між найменуваннями “вільці” і “велети”, що містяться у джерелах IX ст., з ім’ям “лутичі”, що міститься у творах XI–XII ст.

Так, Гельмольд у “Слов’янській хроніці” пише, що вони “за свою хоробрість називаються вільцями (тобто “вовками” – *T.C.*), або лутичами” [4, с. 38]. У “Анналах королівства франків”, які складені не пізніше 829 р., говориться: “Існує якесь плем’я слов’ян у Німеччині, що живе на березі Океану, що на власній мові зветься велатабами (*Welatabi*), на франкському ж вільцями (*Wilzi*)” [16, II, с. 471].

Ці повідомлення дають вагомі підстави припускати, що “велети” – це самоназва племені вільців [13, с. 114-115]. Етноніми “велети” (“вельти”) пов’язуються зі староруським “волот”, що означає “велетень” [19, I, с. 288]. Два інших же найменування – “лутичі” і “вільці” – на думку Л. Нідерле, надані велетам сусідніми народами й викликані відповідним ставленням останніх до “суворого мужнього національного характеру” і до тієї тривалої і героїчної боротьби, що постійно вели лутичі проти германців [13, с. 114-115].

Етимологія імені “лютичі” виводиться “від Люта”, тобто нащадки Люта (від старослов’янського “лють” – жорстокий). Лінгвісти зближують це слово з грецьким “лікос” – “вовк”, “вовчий сказ” [19, II, с. 547]. Етимологія слова “лютичі”, таким чином, зближується з назвою “вільці”, тобто “вовки”.

Етимологія імені “вільці” дослідниками вважається більш ясною. Подібні форми присутні в усіх слов’янських мовах. Ім’я первинно походить від праслов’янського *vьlkъ*, співвідноситься з готським *wulfs*, албанським *ulk*, латинським *lupus* (або *vulcus*, *volcus*) “вовк” у *Vulcanus* “бог Вулкан” [19, I, с. 338]. Етнонім “вільці” практично синонімічний слову “велети”, “вельти” [2, с. 3; 13, с. 114-115;].

За такої постановки проблеми ім’я “вільці”-вовки сприймається істориками як назва, що надана їм сусідами. Той же Гельмольд, знаючи, що ці племена називаються “вовками”, міг пояснювати подібне ім’я особливою хоробрістю та войовничістю лютичів.

Але це ім’я могло бути й самоназвою. Відомо, що ім’я “вовки”, як і “ведмеді-берсеркери”, було дуже престижним в ранньосередньовічній Європі [11, с.114-125]. Тоді не виключено, що етнонім “вільці” є самоназвою або перекладом самоназви, що первинно походить від слова “вовки”. Тоді від слова “вовки” походить не тільки назва прибалтійського племінного об’єднання велетів-лютичів-вільців, а й, відповідно, ім’я іншого племені – його “двійника”, або “тезки”. Це – ті самі лутичі-уличі-ульці “Повести временных лет”.

Вовк займає одне з центральних місць у міфологічних уявленнях багатьох народів Євразії та Північної Америки. Тому велика кількість етнонімів первинно походить від імені цієї тварини [10, с. 242]. Культ вовка був насамперед пов’язаний із родоначальником і (або) ватажком племені, культом бойової дружини (або бога війни). Тотемні початки подібних міфів у багатьох народів типологічно дуже подібні. Загальним для багатьох міфологій є сюжет про виховання родоначальника племені, іноді його близнюка, вовчицею. Мова йде:

– про міфологічного вовка-прародича. У Центральній Азії існують декілька варіантів міфу, відповідно до якого, від шлюбу вовка з принцесою виник або народ, або правляча династія. Так, за генеалогічним міфом про Чингізхана, його прародичем став попелястий вовк, що спустився з неба і спарувався з ланню;

– про сюжет, пов’язаний із вихованням вовчицею родоначальника племені, а іноді і його близнюка. Це, наприклад, давньоіранська легенда про вовчицю, що вигодувала Кіра, або римська легенда про Ромула й Рема – діти бога-вовка Марса були вигодувані капітолійською вовчицею (культ Марса в Римі – *Lupus Martius*). Аналогічні перекази є в китайців, тюрків, монголів [23, с. 105, 111; 10, с. 242].

“Той факт, що народ одержує своє етнічне ім’я від тієї або іншої тварини, завжди мав релігійний зміст ... його не можна розцінювати інакше, як вияв архаїчної релігійної концепції” [23, с. 105]. Може бути декілька

шляхів, що призводять до прийняття плем'ям, народом імені вовка. Це один з варіантів:

– “одержання” імені від бога або міфологічного предка, що був в образі вовка або родоначальника, вигодуваного вовчицею. Подібні перекази особливо поширені в тюрків. Так, широко відома легенда про предків тюрків, винищених ворогами, крім одного хлопчика, якого вигодувала вовчиця, що стала згодом його дружиною і народила йому десять синів;

– набуття народом імені вовка шляхом його запозичення в групи людей, що носять ритуальне ім'я і ритуально копіюють поведження і зовнішній вигляд вовків. Ця імітація характеризується обрядом військових ініціацій і, як наслідок, виникненням так названих *Mannerbunde* – таємних військових спілок або братств [11, с. 119-118]. Такі братства були в іранців, германців, кельтів, романців, греків. Вважається загальноєвропейським, що індоєвропейські народи поділяли універсальну систему вірувань і ритуалів, характерних для військових братств молодих людей [10, с. 242; 21, с. 105 та ін.].

Суть військової ініціації полягала в ритуальному перетворенні молодого воїна у вовка. Мова йшла не тільки про хоробрість і фізичну витривалість, а й про “релігійний досвід, що радикальним засобом змінював життя випробуваного”. Щоб стати воїном, потрібно було стати “поза законом”, необхідно було магічно уподібнитися поведінці вовка. Одягалася вовча шкіра або з метою прийняти вигляд хижака, або заради символічного позначення перетворення у “вовка”. Віра в екстатичну “лікантропію” (тобто ритуальне перетворення у вовка імітацією виючих вовків – *T.C.*) засвідчена скрізь, де відомі таємні військові товариства, у тому числі в германців, греків, іранців і індійців [11, с. 120]. Існування братств молодих людей (воїнів або чаклунів), що одягали вовчі шкіри й поводитись подібно хижакам, пояснювало поширення віри в лікантропію і вурдалацтво (тобто в людей-перевертнів, що мають магічну спроможність реально перетворюватись у вовків – *T.C.*) [23, с. 104-107].

Передавання ритуального епітета військового братства цілому народу може відбуватися завдяки відвазі й лютості юнаків, що проходять церемонію ініціації. Тоді їхній ритуальний епітет “вовки” переноситься на все плем'я. Якщо така група молодих воїнів кого-небудь завойовує, то її ритуальне ім'я може бути засвоєно переможеними аборигенами [23, с. 107-108].

У всіх міфологічних уявленнях вовк майже завжди тісно пов'язаний з собакою. Так, у германців два вовки (*Geri* і *Freki*) супроводжували бога війни Одина в якості його “псів”. Те ж відомо і в грузинській міфології. При цьому, і самі воїни чи члени племені уявлялись у вигляді вовків або собак і йменувалися вовками-“псами”. Це широко відомо в хетській, іранській, грецькій, німецькій і інших індоєвропейських традиціях. Так, готи під час свята наряджались у вовчі чи собачі шкіри [10]. Міфи вказують, що в багатьох племен і народностей, що начебто пішли від собаки, вона є тотемною твариною [8, с. 135-136]. Таким чином, для індоєвропейських

міфологічних уявлень дуже характерним і широко розповсюдженим є “змішування” вовка й собаки [3, с. 2, 590].

У слов’янській міфології вовк також тісно пов’язаний із собакою. У слов’янських повір’ях вовки перебувають у підпорядкуванні лісовика, що годує їх як “своїх собак”. У гуцулів вовки – “собаки чоловічих і жіночих лісових духів”. У слов’ян існують подібні казочки про вовка-перевертня і собаку-перевертня. Аналогічні й обереги від вовків і собак. У слов’янському фольклорі були поширені уявлення про поперединне перетворення людей то у вовків, то в собак. У казках герой часто є “сином собаки”. У слов’ян же використовуються заговори, звернені до лісовика, до святих – повелителів вовків, із тим, щоб вони вгамували “своїх псів”, а “вовчими пастирями” виступають різні святи. У східних слов’ян, болгар, сербів, хорватів, словенців, босняків Св. Георгій напередодні Юр’єва дня збирає вовків і їздить на них верхи (“руський вовк – Юрова собака”; “Вовки на Україні називаються хортами або хартами (тобто собаками) св. Юрія або Юровими собаками”) [6, с.103-104; 7, с. 411, 413; 1, с. 94-95; 18, с. 331]. Як відомо, звідси й назва острова Хортиця. Певне, не менш відомо, що перші запорозькі козаки також пов’язували себе з вовками [9, с.151-163].

Антична й середньовічна міфології також зближують вовка та собаку, особливо коли мова йде про цілі племена “людей із собачими головами”. Широко розповсюджені поняття “псоглавці”, “песоголові”, “кінокефали”. З “песоголовістю” пов’язані релігійно-магічні комплекси – поїдання жіночих грудей, годування жінками цуценят, ритуальне вбивство немовлят. Ці звичаї добре відомі в слов’ян або приписуються слов’янам у давній період за даними писемних джерел [11, с.119]. Справді, ритуал перевдягання у вовчі шкіри або ходіння з опудалом вовка поширений у південних і західних слов’ян. Він був приурочений до зимового сезону (чеськ.: vlci mtsic, латиш. – vilka menesis – назва грудня “вовчий місяць”).

Таким чином, твори авторів VI–VII ст., а також зведення з етнографії слов’янських народів свідчать про тотемні уявлення про вовка у слов’ян у ранній період їхньої історії. Тобто ці уявлення відносяться до слов’ян взагалі. Хроністи XI–XII ст. дають відомості про подібні уявлення вже безпосередньо в прибалтійських вільців і руських уличів.

Джерела та література

1. Балушок В.Г. Древнеславянские молодежные союзы и обряды инициации // Этнографическое обозрение. – № 3. – 1996. – С. 92-98.
2. Веселовский А.Н., 1900. Из истории древних германских и славянских передвижений // Известия Отделения русского языка и словесности императорской Академии наук. – Т.V. – СПб. – С. 1-35.
3. Гамкрелидзе Т.В., Иванов В.В. Индоевропейский язык и индоевропейцы. – Т.I, II. – Тбилиси, 1984. – 590 с.
4. Гельмольд. Славянская хроника (Предисловие, перевод и примечания Л.В. Разумовской). – М.: изд-во АН СССР, 1963. – 299 с.
5. Грушевский М. Киевская Русь. – Т. I, – СПб, 1911.. – 480 с.
6. Гура А.В. Волк // Славянская мифология. Энциклопедический словарь. – М.:Эллислак, 1995. – С. 103-104.

7. Гура А.В. Волк // Славянские древности. Этнолингвистический словарь в 5 т. – Т.1. – М.: Международные отношения, 1995. – С. 411-418.
8. Жельвис В.И. Человек и собака (Восприятие собаки в разных этнокультурных традициях) // СЭ. – № 3. – 1984. – С. 135-143.
9. Зализняк Л.Л. Образ воина-волка в казацкой мифологии // Нариси стародавньої історії України, К., 1994. – С. 151-163
10. Иванов В.В. Волк // Мифы народов мира. – Т. I. – М.: Большая Российская энциклопедия, 1998. – С. 242
11. Кардини Ф. Истоки средневекового рыцарства. – М.: Прогресс, 1987. – 384 с.
12. Ламбин Н.П. Славяне на Северном Черноморье // ЖМНП. – СПб. – 1877 г. – Май. – С. 48-75.
13. Нидерле Л. Славянские древности. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1956. – 456 с.
14. Повесть Временных Лет (ПВЛ). – Ч.1., II. – М.; Л.: изд-во АН СССР, 1950 (подготовка текста, статьи и комментарии Д.С. Лихачева). – СПб., 1996.
15. Полное собрание русских летописей (ПСРЛ). – СПб., 1908. – Т.II. Ипатьевская летопись (переиздание: М.: изд-во восточной литературы, 1962. – 938 с.)
16. Свод древнейших письменных известий о славянах. – Т. II (VII–IX вв.) – М.: изд-во вост. лит-ры, 1995. – 590 с.
17. Трубачев О.Н. О племенном названии улицы // ВСЯ. – Вып.5, 1961. – С.186-190.
18. Фаминцын А.С. Божества древних славян. – СПб.: Алетейя, 1995. – 364 с.
19. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка. В четырех томах. Перевод О.Н. Трубачева. – СПб: Азбука, 1996. – Т.1. – С. 338;
20. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка. В четырех томах. Перевод О.Н. Трубачева. – СПб: Азбука, 1996. – Т.II. – С. 547;
21. Хабургаев Г.А. Этнонимия “Повести временных лет”. – М.: изд-во МГУ, 1979. – 231 с.
22. Шафарик П.И. Славянские древности. – Т.І. Книги I, II; – Т.ІІ. Книги I, II, III. – М., 1848.
23. Элиаде М. От Залмоксиса до Чингиз-хана // Кодры. – № 7. – Кишинев, 1991. – С. 104-135.

Summary

Author analyzes continuum of “Ulichy” name’s spelling in “Primary Chronicle”. In Chronicles pages “ulichy” appears under different names such as: uluchi, ulutichi, uluchichi, ulutchi, lutichi, lyutichi, viltsi, hlutichi, hlutitsi, lutsatsi, ulichi, ulitse, ulsi, ulchi, uglichi, uhlytsi, uhletsy. Comparing different data sources - Russian and Western European - the author concludes that ethnonym "viltsi" is a self-designation or its interpretation originating from the word "wolves". Thereafter, not only Baltic tribal alliance of veleti-lyutichi-viltsi name originates from the word “wolves”, but the name of another tribe – its “counterpart” or “homonym”, as well. It’s the name of the very same lutichi-ulichi-ulsi from “Primary Chronicle”.